

Arhimandritul Athanasie Mytilineos (1927-2006), starețul mănăstirii Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Dimitrie din Larisa, Grecia, a fost un predicator luminat, care s-a dedicat încă din tinerețe catehizării poporului lui Dumnezeu – slujire pentru care a fost supranumit „Noul Gură de Aur” al Greciei. Omiliile sale se adresează tuturor credincioșilor Bisericii, indiferent de nivelul lor cultural, fiind în același timp simple, profunde și profetice.

Starețul a avut pe deplin conștiința faptului că în Biserică este nevoie de cateheză ca poporul să dobândească cunoștința învățaturii de credință, după cum obișnuia să spună: „Cateheza nu este un lux, nici nu este ceva excepțional sau facultativ; cateheza este ceva foarte necesar. Este o adevărată binecuvântare dacă vom înțelege cândva că trebuie să ne completăm catehizarea noastră după Botez, atunci când ne vom maturiza. Dacă conștientizăm că trebuie să dobândim cunoașterea conținutului credinței noastre, atunci vom alerga să ne completăm cunoașterea duhovnicească, teologică, creștinească nu numai la vârsta copilăriei și a adolescenței, ci pe tot parcursul vieții.”

Catehezele și omiliile sale au ajuns să circule în întreaga lume și să se bucure de un deosebit interes, în special după ce o parte dintre catehezele sale la *Apocalipsă*, înregistrate audio în limba greacă, au fost traduse și în limba engleză.

Amintim că fericitul stareț Athanasie a lăsat Bisericii o moștenire catehetică impresionantă – peste 3000 de cateheze și omilii înregistrate audio –, în care a explicat în amănunt cărțile Sfintei Scripturi, de la *Facere* până la *Apocalipsă*, fără a ocoli nici o temă importantă din viața contemporană a credincioșilor și a Bisericii.

ARHIMANDRITUL
ATHANASIE MYTILINEOS

TAINA CĂSĂTORIEI

*Sfaturi duhovnicești și practice
pentru bunul mers al căsniciei*

Traducere din limba greacă
Prof. Ivan Dumitru

editura
Σοφία

București

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	5
I. Taina Cununii este taina iubirii dumnezeiești, a iubirii lui Dumnezeu față de creația Sa și a iubirii făpturilor între ele.....	11
II. Cele două iubiri: cea dintâi este omenească și pătimășă; iar cea de-a doua este iubirea sufletelor.....	31
III. Semnificația Tainei Cununii (I). Legătura dragostei și unitatea celor ce se cunună.....	49
IV. Semnificația Tainei Cununii (II). Egalitatea de cinste a bărbatului și a femeii.....	77
V. Semnificația Tainei Cununii (III). Mentalitatea lumească și binecuvântarea dumnezeiască în căsătorie.....	109
VI. Semnificația Tainei Cununii (IV). Arhetipul Nunții omenești este Nunta lui Hristos cu Biserica. Rolul harului în păstrarea iubirii dintre soți.....	135

una simplă, omenească, nu-i va putea ajuta să ducă la bun sfârșit căsnicia, oricât ar fi ea de puternică, ci numai prin intervenția minunată a lui Hristos Care o va împleti cu iubirea Sa dumnezeiască se poate izbândi aceasta.

Socotim că aceste puține spicuiuri din felul în care înțelege starețul Athanasie complexa și vasta temă a Căsătoriei îi vor convinge pe cei interesați să parcurgă acest scurt volum care, vă mărturisesc, odată deschis, nu mai poate fi lăsat din mână.

În final ținem să mulțumim cu recunoștință mănăstirii Adormirii Maicii Domnului și Sfântul Dimitrie din Larisa, în special arhimandritului Policarp Sarmaniotis, actualul egumen al mănăstirii, pentru generozitatea de a ne fi acordat binecuvântarea și sprijinul pentru traducerea în limba română a seriei de omilii la Taina Căsătoriei a vrednicului de pomenire arhimandrit Athanasie Mythilineos.

Traducătorul

OMILIA ÎNTĂI

Taina Cununii este taina iubirii dumnezeiești, a iubirii lui Dumnezeu față de creația Sa și a iubirii făpturilor între ele

Așa cum v-am anunțat dinainte, iubiții mei frați în Hristos, ne vom strădui, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ne apropiem de o temă de o însemnătate covârșitoare și cu adevărat importantă: Taina Sfintei Cununii. Este o temă pe care suntem datori s-o conștientizăm profund, fie că ne aflăm în legătură directă cu aceasta, fie că încă nu am pășit pe această cale. Tocmai din acest motiv vă rog să nu lipsiți de la aceste omilii folositoare, pentru a putea dobândi o imagine deplină a ei și să ne așezăm așa cum voiește Dumnezeu în ceea ce privește această temă fundamentală de viață.

Prin chipul văzut al nunții pământești, ne aflăm în fața celei mai adânci dintre tainele pe care le avem, o taină care cuprinde atât lumea fizică, cât și pe cea metafizică, duhovnicească. Căci adevărat este că Nunta este taină dumnezeiască, care nu îmbrățișează doar laturile fizice ale vieții omului, ci cuprinde și dimensiuni metafizice, cerești, nepieritoare. Ea nu se mărginește în hotarele înguste ale vieții prezente, nici nu se restrânge doar la relația dintre oameni, ci este o realitate care leagă cerul cu pământul, pe Dumnezeu cu omul, după cum vom vedea mai departe.

Nunta este taina iubirii; și această taină a iubirii, care stă la temelia Cununii, cuprinde întreaga zidire, atât cea văzută, cât și cea nevăzută. Precum în lumea văzută toate cele neînsușite

sunt ținute prin lucrarea legii atracției universale, tot așa și în lumea ființelor însuflețite, legea iubirii este cea care guvernează și ține toate.

Iubirea are drept izvor pe Dumnezeu Însuși, Cel Ce este Iubire, iar scopul întregii creații este ca toate cele zidite, prin această iubire-atracție, să se întoarcă la Ziditorul lor¹. Iubirea-atracție!

Faptul că iubirea este una dintre cele mai mari și de nepătruns taine se arată cu limpezime în taina întrupării Cuvântului lui Dumnezeu. Căci, oricât ne-am osteni să aflăm cu mintea noastră pricina pentru care Dumnezeu S-a făcut om, nu vom afla alt răspuns decât unul singur: iubirea! Pur și simplu, nu există altă explicație rațională. Tocmai de aceea, orice încercare de a tâlcui această taină a întrupării doar din perspectivă rațională a dus și duce la rătăcire și erezie. De pildă, așa a fost și rătăcirea arianismului, acea erezie care tăgăduiește dumnezeirea lui Hristos, exact acolo a ajuns, pentru că Arie a încercat să înțeleagă cu mintea lui dogma. Și mulți, și astăzi, din păcate, în chip mărturisit, cad în aceeași înșelare arianistă, urmând gândirea raționalistă. Îndeosebi cade în arianism lumea protestantă, care nu mărturisește dumnezeirea lui Iisus Hristos, tocmai pentru că logica omenească singură nu poate cuprinde o astfel de taină, anume că Dumnezeu S-a făcut Om. Această înomenire a lui Dumnezeu se poate explica doar prin iubire, și exact pentru acest lucru iubirea rămâne o taină nepătrunsă de minte.

Ce este dragostea? Să ne silim, iubitorilor, să privim, după putere, în adâncurile negrăite ale acestei taine! Dar, oricât am osteni, nimic nu vom putea să izbândim, căci, precum mărturisește dumnezeiescul evanghelist, „Dumnezeu este dragoste” (*I Ioan* 4, 8). Și precum Dumnezeu este nemărginit, așa și dragostea este nemărginită; și precum Dumnezeu este taină, tot astfel și dragostea este o taină. Să nu se înțeleagă însă că ființa dumnezeias-

¹ Vezi *I Ioan* 4, 9; 16; *I Corinteni* 15, 28.

că este însăși dragostea; nu; ci aceasta este una dintre însușirile firești ale Dumnezeului Celui Viu. Totuși, dragostea rămâne, repet această, o taină adâncă, pe care o simțim, o trăim, dar nu o putem talmăci. Ne bucurăm de ea, așa cum în chip minunat ne bucurăm de lumina soarelui; chiar dacă nu avem cunoaștere deplină, științifică, despre firea luminii – cel ce este fizician va înțelege ceea ce spun –, chiar dacă nu avem decât teorii și încercări de tâlcuire a ceea ce este lumina, aceasta nu ne împiedică nicidecum să o simțim, să ne împărtășim de ea, să ne bucurăm de prezența ei. Asemenea este și cu iubirea: nu e nevoie să o definim, ca să o trăim.

Am putea, așadar, spune că dragostea este acea lege tainică, așezată de Dumnezeu, care cârmuiește toate făpturile însuflețite, cu scopul de a le aduce pe toate lângă Dumnezeu. Omul reprezintă întreaga făptură zidită și văzută; de aceea, prin iubire, omul se va întoarce și este dator să se reîntoarcă la Dumnezeu.

Ne spune Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Romani*: „Pentru că de la El și prin El și întru El sunt toate. A Lui să fie slava în vecii vecilor. Amin!”¹ Toate – zice – sunt de la Dumnezeu, prin Dumnezeu se țin și întru Dumnezeu se săvârșesc. Lui, deci, se cuvine toată slava în veci.

Vedeți, fraților, cum toate izvorăsc din Dumnezeu, prin El iau ființă și iarăși la Dumnezeu se întorc? Aceasta este mișcarea tainică a creației – ieșirea și întoarcerea. Să nu uităm însă că prin căderea protopărinților noștri, Adam și Eva, întreaga zidire a fost trasă înstrăinându-se de Dumnezeu. Însă, prin dragoste, se face iarăși întoarcerea la El. Această mișcare de ieșire și întoarcere a creației o vedem zugrăvită în Sfânta Scriptură, atât în Legea Veche, cât și în cea Nouă, prin imaginea nunții. Spre pildă, Vechiul Legământ ne arată pe poporul lui Israel ca pe o mireasă, iar pe Dumnezeu ca pe Mirele ceresc. De asemenea, tot astfel es-

¹ *Romani* 11, 36.

te înfățișat și fiecare suflet¹ ca mireasă a lui Hristos, iar Hristos – Mirele dumnezeiesc. Și iată, Dumnezeu cheamă acum, cu glas dulce și părintesc, atât poporul Său, cât și fiecare suflet în parte, să vină și să se unească cu El prin dragoste. Și această unire este asemănată cu Taina Nunții, într-un chip care, poate, ochilor noștri de astăzi – care trăim în atmosfera Noului Legământ – li se va părea puțin îndrăzneț.

Îl înfățișează, spre pildă, pe prorocul Amos căruia Dumnezeu îi poruncește să ia de soție o femeie desfrânată și să nască din ea fii și celelalte. Și toate acestea nu întâmplător, ci spre a da o pildă vie, sensibilă și grăitoare: că poporul care s-a depărtat de Domnul este dator să se întoarcă iarăși la El. Tocmai pentru aceasta și Hristos, în Noul Testament, numește neamul Său „adulter”, și „necredincios”, și „stricat”². De ce „adulter”? Pentru că s-a lepădat de Mirele ceresc. Căci fiecare neam, fiecare generație este chemată să stea într-o legătură de dragoste, asemenea unirii de nuntă, cu Dumnezeu, iubirii care precumpănește în Taina Căsătoriei. Iar dacă omul se depărtează de Dumnezeu, este numit „adulter”; și sufletul, asemenea, este numit „adulter”, căci el este mireasa. Precum femeia care-și lasă bărbatul și umblă cu alții se numește „adulteră”, tot așa și neamul care se rupe de Dumnezeu este numit „adulterin”.

Una dintre cele mai tainice și mișcătoare cărți ale Vechiului Testament, *Cântarea Cântărilor*, ne descoperă în chip minunat și poetic această legătură personală dintre suflet și Dumnezeu. Este o poveste de iubire, o poezie sfântă, un cântec de dragoste. Și, deși pentru unii pare o sminteală – nu știu de ce –, toți Sfinții Părinți ai Bisericii noastre au tâlcuit această carte și au dăruit acestei tâlcuiri toată suflarea sufletului lor și tot lirismul inimii

¹ Sufletul (ψυχή) este în limba greacă la genul feminin, prin urmare, numirea de mireasă a lui Hristos este cu totul acoperită și din potrivirea genurilor masculin-feminin (n. tr.).

² Vezi *Matei* 17, 17; *Luca* 9, 41.

lor. Nu puțini dintre Părinți au scris chiar versuri, poezii ermitice – adică au tâlcuit în grai poetic¹ *Cântarea Cântărilor* –, pentru că și această carte este, de fapt, un poem. Acolo se poate vedea în toate fazele ei taina iubirii: „cea iubită” așteptând pe „Cel iubit” al ei; iar acestea sunt relațiile sufletului cu Dumnezeu și Biserica așteptând pe Hristos.

Aceeași imagine o regăsim și în altă carte, poetică și ea, *Apocalipsa* Sfântului Ioan Teologul. Câte imagini poetice nu se află acolo! Să nu-mi spună cineva că această carte este proză! Iată o scenă tainică și idilică, care apare mai întâi în *Cântarea Cântărilor*, unde mireasa spune: „Eu dorm, dar inima mea veghează, glasul frățiorului meu bate la ușă. Aștept pe iubitul meu... și întârzie... Mi-a venit somnul, dar inima mea tot Îl așteaptă.” „Eu dorm, dar inima mea priveghează.”² Adică trupul meu se va supune somnului, după legea firii, dar inima mea priveghează, așteptându-L pe Mirele ei.

Și apoi, în *Apocalipsa*, se completează și spune: „Iată, stau la ușă și bat. De va auzi cineva glasul Meu și-Mi va deschide, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine.”³ Iată legătura personală, tainică, între suflet și Dumnezeu – fără loc pentru un al treilea! E o legătură tainică, de iubire, de prietenie, de nuntă duhovnicească – o legătură între doi: sufletul și Hristos.

Iubiții mei, vă voi spune un mare adevăr!

Astăzi, dacă nu suntem creștini în toată adâncimea ființei noastre, este pentru că trăim un creștinism lipsit de dor⁴ – un creștinism fără dor dumnezeiesc, fără o dragoste arzătoare pentru Dumnezeu. Trăim un creștinism fără „eros” duhovnicesc, un creștinism sec, în care inima noastră nu este îndrăgostită de Dumnezeu.

¹ Vezi Sf. SIMEON NOUL TEOLOG, *Rugăciune mistică*; MIHAIL PSELLOS, *Tâlcuire (în versuri) la Cântarea Cântărilor*; ș.a.

² *Cântarea Cântărilor* 5, 3.

³ *Apocalipsa* 3, 20.

⁴ Lipsit de eros, de îndrăgostire, de o iubire extatică (n. tr.).

Nu mă tem de cuvintele acestea. Dacă cineva îmi va răstălmăci aceste cuvinte auzindu-le, nu știu ce să spun... Eu nu mă tem de cuvinte. Tocmai de aceea, toți marii Părinți ai Bisericii, Părinții lucrători ai rugăciunii și ai trezviei, întrucât au trăit înăuntrul lor dragostea arzătoare pentru Dumnezeu, într-un mod cu totul special au tâlcuit, au iubit, au explicat și au vorbit despre cartea *Cântarea Cântărilor*.

Se vede limpede că toți Părinții neptici (trezvitori) – adică aceia care au cultivat o legătură vie și personală cu Iisus Hristos ca Mire al sufletului – au trăit un creștinism al cărui miez este erosul. Da, erosul! Să nu vă smintească acest cuvânt! Nu este vorba simplu de iubire, ci de eros! Tocmai de aceea v-am spus că drama omului de azi, a creștinului de azi, este aceea că trăiește un creștinism lipsit de eros (iubire), un creștinism fără un dor aprins; fără eros!

Mai mult, vedem că întreaga creație va deveni Mireasa „Mielului celui înjunghiat”¹, Care este Mirele Bisericii. „Iată, Mirele vine în miezul nopții...”² Care este această „noapte”? Este noaptea acestei vieți, este noaptea Istoriei. Iar când vom ajunge la sfârșitul Istoriei, atunci se vor face Nunțile cele Împărătești, așa cum minunat ne-o descoperă Sfânta Scriptură prin pilda *nunților fiului de împărat*³.

Acolo, „Mielul cel înjunghiat”, Mirele Bisericii, Se va uni printr-o tainică nuntă cu însăși creația Sa. Această nuntire nu este nimic altceva decât unirea desăvârșită a lui Dumnezeu cu făptura, făcută cu puțință prin Întrupare. Atât de adâncă este această unire, încât Apostolul Pavel o numește „Taină mare”! – taină care se referă „în Hristos și în Biserică”⁴. *Taină mare!* Atât de adâncă este această taină! Prin urmare, aceasta înseamnă: prin puterea trupului Său, a trupului Său îndumnezeit – trupul pe

¹ Cf. *Apocalipsa* 5, 6 și 12; 13, 8.

² Tropar care se cântă în primele trei zile ale Săptămânii Mari.

³ *Matei* 22, 2-14.

⁴ Cf. *Efesenii* 5, 32.

care l-a luat cu Sine prin Înălțare – prin puterea acestui trup, Hristos Se va uni ca Mire cu întreaga creație materială, cu oamenii, și acestea vor fi Nunțile¹ Împărăției lui Dumnezeu, în vecii vecilor!

Din aceste câteva cuvinte introductive înțelegem limpede că Taina Cununiei este o taină adâncă, o taină a iubirii dumnezeiești, a iubirii lui Dumnezeu față de creația Sa și a iubirii făpturilor între ele. Vedem că această Taină a Nunții nu este ceva întâmplător, nu este ceva secundar sau neesențial, ci este un adevăr fundamental, cu o teologie adâncă.

Întru taina aceasta se cuprinde și fecioria, adică viața de necăsătorie, fecioria întru Hristos. Nu ne vom opri acum cu de-amănuntul asupra acesteia; deși, în chip firesc, cine voiește a epuiza tema ar trebui să vorbească și despre ea. Dar și fecioria în Hristos este o formă de nuntă, căci toate cele spuse până acum mărturisesc limpede că, din cinstire față de trupul îndumnezeit al lui Hristos, omul rămâne necăsătorit. Dar necăsătorit față de oameni, nu însă și față de *Mirele*-Hristos. De aceea, fecioria (starea de necăsătorie) este și ea o formă particulară de căsătorie. Însă fiți atenți: necăsătoria în Domnul, necăsătoria în Hristos – nu aceea stare de celibat din ciudățenie, nu aceea singurătate în care cineva nu se căsătorește pentru a trăi mai ușor sau fiindcă se socotește un om „special” care nu se poate uni cu nici un alt om. Nu; aceasta este o formă de egoism și nu are nici o legătură cu fecioria în Hristos.

Trebuie să înțelegem – și repet acest lucru, căci l-am spus și mai înainte – că marea Taină a Căsătoriei are o temelie teologică. Să nu ne înfricoșăm, și nici nu e nevoie să fim teologi de profesie: Sfânta Scriptură împlătește întotdeauna morală cu dogma,

¹ Trebuie să menționăm faptul că în traducerea românească a fost redat greșit versetul de la *Matei* 22, 2 prin: „Împărăția cerurilor asemănatu-s-a omului împărat care a făcut nuntă fiului său”, pentru că aici avem un plural γάμους, adică „nunți”. Iar logica este aceea că toate sufletele sunt chemate la nunți, deci sunt mai multe (*n. tr.*).